

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009. Enligt propositionen slopas arbetsgivares socialskyddsavgift under fem år i städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Pualanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki. Försöket omfattar privata arbetsgivare, dvs. företag och hushållsarbetsgivare, statens affärsverk och kommunala arbetsgivare. På grund av EG-lagstiftningen står dock t.ex. jordbruk, renskötsel, fiske och transport utanför försöket. Avsikten med befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift är att stöda sysselsättningen och sysselsättningsbetingelserna. Förlusten av socialskyddsavgifter uppgår till 4,5 miljoner euro per år, vilket täcks genom att socialskyddsavgiften för arbetsgivare höjs 0,008 procentenheter.

Enligt propositionen skall arbetsgivaren för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av försöket till skatteverket enligt ett formulär som Skattestyrelsen fastställt. Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken anmälan om inledande av försöket har lämnats till skatteverket. Skattever-

ket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av försöket lämnats in. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalas i januari 2005. I lagen bestäms i anslutning till EG-regleringen om det maximala beloppet för avgiftsbefrielsen, vilket är 30 000 euro för den socialskyddsavgift som betalas för varje lönebetalningsår.

I lagen finns dessutom bl.a. bestämmelser om samarbetet mellan skatteverket och arbetskrafts- och näringscentralen, om skatteverkets behörighet för debitering av arbetsgivares socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald, om skatteverkets och Skattestyrelsens granskningsrätt, rätt att få upplysningar och rätt att lämna ut uppgifter samt om ändringssökande. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen är tidsbunden. Den avses träda i kraft den 1 januari 2005 och är i kraft fram till utgången av 2009 så att arbetsgivarna sista gången får befrielse från socialskyddsavgiften i januari 2010 på basis av löner som betalas i december 2009.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge.....	3
1.1. Lagstiftning och praxis.....	3
1.2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning	4
1.3. Bedömning av nuläget	4
2. Målsättning och de viktigaste förslagen	5
2.1. Mål och medel.....	5
2.2. De viktigaste förslagen	5
3. Propositionens konsekvenser.....	6
3.1. Ekonomiska konsekvenser	6
3.2. Konsekvenser i fråga om organisation och personal	6
3.3. Verkningar för den regionala utvecklingen.....	7
4. Beredningen av propositionen	7
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	7
4.2. Utlåtanden.....	7
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll.....	7
DETALJMOTIVERING	9
1. Lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009.....	9
2. Ikraftträdande	16
3. Lagstiftningsordning.....	16
LAGFÖRSLAGEN	18
om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009	18

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Arbetsgivaren är skyldig att till Folkpensionsanstalten betala arbetsgivares folkpensionsavgift enligt 3 § 2 mom. i folkpensionslagen (347/1956) och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift enligt 32 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen (364/1963). Avgifterna betalas i praktiken som en avgift, arbetsgivares socialskyddsavgift. Bestämmelser om grunderna för betalningen av arbetsgivares folkpensionsavgift och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift ingår i 1 och 2 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Avgifterna betalas i samband med förskottsinnehållningen på basis av lön på vilken förskottsinnehållning skall verkställas. Grunden för avgifterna är även lön som betalas till begränsat skattskyldiga samt den del av i 77 § i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd utlandsarbetsinkomst som betalas i form av pengar. Beloppet av arbetsgivares folkpensionsavgift och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift bestäms genom budgetlagar som ges årligen. Avgifterna har sedan 1982 varit olika stora för privata arbetsgivare och arbetsgivare inom den offentliga sektorn. Genom avgifter av skattenatur har det varit möjligt att i någon mån reglera beloppet av de arbetskraftskostnader som tas ut hos olika arbetsgivare så att det motsvarar konjunkturläget. Folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare har sedan 1973 varit graderad med undantag för en två års period. Regionalt har avgifterna graderats i Finland inom ramen för det försök som genomförs 2003-2005. Försöket har genomförts i kommunerna Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki och Övertorneo samt de s.k. A-skärgårdskommunerna, dvs. Houtskär, Iniö, Karlö, Korpo, Nagu och Velkua. Försöket har inte omfattat kommunala arbetsgivare.

Graderingen av folkpensionsavgiften görs i tre olika avgiftsnivåer på basis av avskrivningar som arbetsgivaren gör för anskaffningsutgifterna för förslitning underkastade

anläggningstillgångar och utifrån de löner som betalats. Till den lägsta avgiftsklassen, avgiftsklass I, hör sådana privata arbetsgivare för vilka beloppet av de årliga avskrivningar som fastställts i beskattningen inte överskrider 50 500 euro eller, om avskrivningarna överskrider 50 500 euro, deras andel är mindre än 10 % av det lönebelopp som företaget betalat under ett och samma skatteår. Till den mellersta avgiftsklassen, avgiftsklass II, hör de företag som utövar affärsverksamhet och för vilka de årliga avskrivningarnas belopp överskrider 50 500 euro och utgör minst 10 men högst 30 % av det betalda lönebeloppet. Till den högsta avgiftsklassen, avgiftsklass III, hör sådana företag som bedriver affärsverksamhet och för vilka avskrivningarnas belopp överskrider 50 500 euro och samtidigt utgör över 30 % av de betalda lönerna. Antalsmässigt hör största delen av företagen till den lägsta avgiftsklassen. Om graderingen av folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare bestäms i lagen om storleken av den försäkrades sjukförsäkringspremie, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift (1206/2001). I lagen bestäms även om storleken på arbetsgivares folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift. Enligt 5 § är arbetsgivares folkpensionsavgift 1,35 % i avgiftsklass I för privata arbetsgivare, 3,55 % i avgiftsklass II och 4,45 % i avgiftsklass III. Folkpensionsavgiften för kommunala och kyrkliga arbetsgivare är 2,40 % från samma tidpunkt samt 3,95 % för statliga arbetsgivare och arbetsgivare i landskapet Åland. Om storleken på arbetsgivares sjukförsäkringsavgift bestäms i 4 § i lagen. Sjukförsäkringsavgiften för privata arbetsgivare samt för arbetsgivare inom kommun och kyrka är från ingången av 2003 1,614 % samt för statliga arbetsgivare och arbetsgivare i landskapet Åland 2,864 %.

Till statliga arbetsgivare hör förutom staten statliga inrättningar. Statens affärsverk jämföras med privata arbetsgivare (avgiftsklass I-III) när avgiftens storlek fastställs. Kommunala arbetsgivare är enligt nämnda lag kommuner, samkommuner och kommunala affärsverk. Kyrkliga arbetsgivare är den evangelisk-lutherska kyrkan, dess försam-

lingar och kyrkliga samfund samt det ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar.

Arbetsgivares folkpensionsavgift och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift tas tillsammans ut som arbetsgivares socialskyddsavgift. Avgiftens storlek är från ingången av 2003 2,964 % i avgiftsklass I för privata arbetsgivare, 5,164 % i avgiftsklass II och 6,064 % i avgiftsklass III, för arbetsgivare inom kommun och kyrka 4,014 % samt för statliga arbetsgivare och i landskapet Åland 6,814 %.

Arbetsgivaren betalar månatligen arbetsgivares socialskyddsavgift senast den 10 i den månad som följer på lönebetalningen. Avgiften betalas på eget initiativ i samband med förskottsinnehållningen på skatten till skatteverket, som den 28 i månaden redovisar avgifterna till Folkpensionsanstalten. Arbetsgivaren lämnar in en övervakningsdeklaration enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) för utbetalda löner och arbetsgivaravgifter till skatteverket senast den 15 i den månad som följer på betalningsmånaden. Före utgången av januari det år som följer på året då lönen betalats lämnar arbetsgivaren till skatteverket en årsdeklaration som innehåller uppgifter om alla löner och socialskyddsavgifter som betalats ut under föregående år. Vid verkställandet av förskottsinnehållningen på arbetsgivares socialskyddsavgift och vid deklarationsförfarandet tillämpas motsvarande bestämmelser i lagen och förordningen om förskottsuppbörd (1124/1996).

Arbetsgivares socialskyddsavgift tas inte ut hos en utländsk arbetsgivare, om inte denna har ett fast driftställe eller en representant i Finland. Hushåll är också befriade från avgift om den lön som betalas till en och samma arbetstagare uppgår till högst 1 500 euro om året. I Finland finns ingen avgift som motsvarar arbetsgivares socialskyddsavgift och som på basis av företagsinkomst tas ut hos företagare. Intäkterna från socialskyddsavgiften för arbetsgivare var år 2003 ca 2,25 miljarder euro. Av det användes ca 1,3 miljarder euro till finansieringen av folkpensionsutgifter och ca 0,95 miljarder euro till finansieringen av sjukförsäkringsutgifter.

Bestämmelser om ett system enligt den modell för återbetalning av socialskyddsav-

gifter ingår i lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991). Enligt lagen beviljas till den finska samanslutning som äger fartyget och bedriver rederiverksamhet med det av statens medel i stöd ett belopp som motsvarar den socialskyddsavgift som betalats. Stödet beviljas i efterhand på ansökan. Stödet beviljas och betalas ut av sjöfartsstyrelsen.

1.2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning

När en befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift övervägs aktualiseras frågan om detta harmonierar med Europeiska gemenskapens lagstiftning om statliga stöd. Om statligt stöd till företag bestäms i artikel 87–89 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG). Europeiska gemenskapernas kommission har utfärdat flera förordningar och andra tolkningsanvisningar på lägre nivå i syfte att tillämpa bestämmelserna i EG-fördraget. En av de centralaste tolkningsanvisningarna är riktlinjerna för statligt stöd för regionala ändamål (EGT C 74, 10.3.1998 och EGT C 258, 9.9.2000).

Frågan om huruvida avgiftsbefrielsen harmoniserar med Europeiska gemenskapens lagstiftning avgjordes efter att riksdagen behandlade regeringens proposition 120/2002 med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003–2005. Att ta med kommunala arbetsgivare i försöket ändrar inte bedömningen av propositionen i detta avseende, eftersom Europeiska gemenskapens lagstiftning om statligt stöd inte gäller kommunala arbetsgivare.

1.3. Bedömning av nuläget

I Finland har en regional gradering av arbetsgivaravgifterna utretts i flera sammanhang och en sådan prövas också i praktiken inom ett begränsat område. Försöksområdet består av vissa kommuner i Lappland och vissa skärgårdskommuner. Gemensamt för dessa områden är ett kraftigt utflyttningsöverskott.

Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens temagrupp för den perifera landsbygden föreslog i december 1999 en regional gradering

av arbetsgivares folkpensionsavgift i Kajanaland, Norra Karelen och Lappland. I den strategi för norra Finland som delegationen för norra Finland offentliggjorde i oktober 2001 (Puoli Suomea samalle viivalle – Strategia Pohjois-Suomen kehittämiseksi vuoteen 2010) föreslås bl.a. att alla socialskyddsavgifter för arbetsgivare (inklusive bl.a. arbetspensionsavgiften) halveras inom de områden i norra Finland som drabbats värst av arbetslöshet och utflytningsöverskott. Detta ansågs jämfört med de metoder som föreslås i strategin vara det allra effektivaste enskilda hjälpmedlet när det gäller att påverka arbetslösheten och utflytningsöverskottet i området.

Statsminister Paavo Lipponens andra regering beslutade i sin aftonskola den 25 september 2002 i samband med behandlingen av lagförslaget om ett förvaltningsförsök i Kajanaland om andra stödåtgärder inom förvaltningsförsöksområdet. En av dessa åtgärder var att slopa arbetsgivares socialskyddsavgift i Kajanaland. Statsminister Matti Vanhanens regering har i sitt regeringsprogram, i sitt strategidokument och vid beslutandet om de riksomfattande målen för den regionala utvecklingen förbundit sig till att genomföra dessa stödåtgärder.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Målet för slopandet av avgiften är att stöda företagens sysselsättningsbetingelser i Kajanalands förvaltningsförsöksområde, där geografiska faktorer, klimatförhållanden, långa transportsträckor, perifert läge och glesbebyggelse ökar företagens kostnader jämfört med det övriga Finland. Syftet med att utvidga avgiftsbefrielsen till att även gälla kommunala arbetsgivare är att stöda produktionen av offentliga tjänster i Kajanaland. Strävan är att underlätta etableringen av nya företag i området samt att främja utvecklandet av befintliga företags verksamhet i området. Stödandet av företag genom en slopning av socialskyddsavgiften förbättrar dessa arbetsgivares sysselsättningsmöjligheter. Slopandet av avgiften ger de kommunala arbets-

givarna kompensation för de kostnader som beredningen och genomförandet av förvaltningsförsöket medför. Det minskar också behovet av andra stödåtgärder för kommuner.

Målet är att en minskad arbetslöshet och uppkomsten av nya arbetsplatser skall dämpa utflyttningen från området och på så sätt stärker kommunernas ekonomi och befolkningsunderlag. Stödet genomförs tekniskt på samma sätt som slopandet av arbetsgivares socialskyddsavgift, vilket redan pågår, för att man inte skall behöva skapa nya system för Kajanaland.

2.2. De viktigaste förslagen

Arbetsgivares socialskyddsavgift slopas under fem år i städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki. Slopandet omfattar med de begränsningar som följer av EG-lagstiftningen sådana företag och statliga ö-färsverk som har ett fast driftställe inom förvaltningsförsöksområdet, samt hushållsarbetsgivare och kommunala arbetsgivare, om arbetet utförs inom förvaltningsförsöksområdet.

Slopandet genomförs i enlighet med bestämmelserna om de minimis-stöd (kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse). Enligt kommissionens förordning gäller avdraget inte företag vars verksamhetsområde omfattar transport eller produktion, förädling eller saluföring av sådana produkter som avses i bilaga I till EG-fördraget. Det sistnämnda ställer fiske, vattenbruk och vissa jordbruksprodukter utanför avgiftsbefrielsen. Dessutom får totalbeloppet av alla stöd av mindre betydelse till ett företag som omfattas av avdraget inte överskrida 100 000 euro under en treårsperiod. För att en överskridning av maximibeloppet skall undvikas föreslås att beloppet av sådana avgiftsbefrielseavdrag som arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet och kommunala arbetsgivare gör med stöd av denna lag för socialskyddsavgifter som fastställs för varje lönebetalningsår inte får överskrida 30 000 euro, dvs. under försöksperioden får beloppet inte överskrida

sammanlagt 150 000 euro.

SlopanDET av socialskyddsavgiften genomförs som en avgiftsbefrielse. Arbetsgivaren skall för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av försöket till skatteverket enligt ett formulär som Skattestyrelsen fastställt. Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken anmälan om inledande av försöket har lämnats till skatteverket. Skatteverket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av försöket lämnats in. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2005.

Arbetsgivaren svarar för att de uppgifter han lämnar är riktiga och är ifall de förutsättningar som berättigar till befrielse upphör att existera skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift så som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Om arbetsgivaren enligt denna lag inte har rätt till avgiftsbefrielse, kan skatteverket bestämma att arbetsgivares socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald skall betalas.

Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral lämnar på begäran till Skattestyrelsen och det behöriga skatteverket uppgifter om tillämpningen av de minimis-regleringen samt bistår vid informerandet om avgiftsbefrielse till företag och hushållsarbetsgivare.

Dessutom bestäms i lagen bl.a. om skatteverkets behörighet att debitera arbetsgivares socialskyddsavgifter som utan grund lämnats obetalda, om skatteverkets och Skattestyrelsens granskningsrätt, om rätten att få information och rätten att lämna uppgifter samt om ändringssökande.

Lagen tillämpas på arbetsgivares socialskyddsavgift som fastställs på basis av de löner som betalats 2005—2009 så att befrielse ges första gången i februari 2005 på basis av löner som betalats i januari 2005. Sista gången ges befrielse i januari 2010 på basis av löner som betalats ut i december 2009.

3. Propositionens konsekvenser

3.1. Ekonomiska konsekvenser

Med anledning av avgiftsbefrielsen förlorar staten ca 4,5 miljoner euro i socialskyddsavgifter per år, vilket täcks genom att socialskyddsavgiften för arbetsgivare höjs 0,008 procentenheter. T.ex. om en arbetsgivare som sysselsätter 10 personer betalar löner om sammanlagt 25 000 euro i månaden, stiger arbetsgivarens socialskyddsavgift 2 euro i månaden.

Genom propositionen eftersträvas i synnerhet positiva företagsverkningar på det viktigaste influensområdet, företagens och kommunernas sysselsättningsbetingelser och därigenom en förbättring av sysselsättningen. Antalet företag som omfattas av befrielsen beräknas vara 3 200. Till storleken är nästan alla företag små och medelstora företag, dvs. företag med högst 249 anställda. Största delen av dessa företag, dvs. ca 75 procent är mikroföretag med 1-5 anställda. Antalet storföretag utgör mindre än 1 %.

Antalet företag som på grund av sitt verksamhetsområde inte är berättigade till avgiftsbefrielse uppskattas utgöra ca 20 procent av hela företagsbeståndet inom förvaltningsförsöksområdet. Den största gruppen av dessa utgörs av företag som tillverkar jordbruksprodukter. Även transportföretag, inklusive taxichaufförer, kommer att stå utanför avgiftsbefrielsen. Antalet sådana företag inom förvaltningsförsöksområdet för vilka beloppet på avgiftsbefrielsen från socialskyddsavgiften begränsas av det maximibelopp på 90 000 euro som föreslagits för de minimis-stöd under tre år utgör mindre än 4 procent av de företag som omfattas av avgiftsbefrielsen.

Uppnåendet av målen för propositionen stärker befolkningsunderlaget och näringsverksamhetens möjligheter i kommunerna i förvaltningsförsöksområdet. Även detta har en positiv inverkan på kommunernas beskattningsutfall och därigenom på kommunernas ekonomi. Också sänkningen av avgiften för kommunala arbetsgivare verkar i samma riktning.

3.2. Konsekvenser i fråga om organisation och personal

Ändringar har gjorts i skatteförvaltningens datasystem på grund av det försök med sänkt socialskyddsavgift för arbetsgivare som tid-

gare genomförts. Dessa ändringar tjänar också det slopande av socialskyddsavgift som genomförs i Kajaland. För behandlingen av ärendet vid skatteverket, kundrådgivning, behandling och förvaring av anmälningar om inledande av försöket samt utredningen av fel i den årliga övervakningen krävs 1—2 årsverken. Utöver skatteförvaltningen åsamkas även arbetskrafts- och näringscentralerna i förvaltningsförsöksområdet i någon mån extra arbete på grund av avgiftsbefrielsen.

Avgiftsbefrielsen har inga konsekvenser i fråga om organisation.

3.3. Verkningar för den regionala utvecklingen

I lagförslaget är det fråga om en tidsbunden lag genom vilken man stöder företagens och kommunernas sysselsättningsbetingelser och sysselsättning samt inverkar på flyttningsrörelsen under förhållanden som motsvarar förvaltningsförsöket i Kajaland. Enligt uppgifter från arbetsministeriet varierade arbetslöshetsgraden i förvaltningsförsöksområdet 2003 mellan 21 procent och 16,6 procent.

Enligt uppgifter från Statistikcentralen var förvaltningsförsöksområdet ett område med utflyttningsöverskott år 2002. De största nettoflyttningskommunerna inom området var Kajana och Suomussalmi.

Slopandet av socialskyddsavgiften har bedömts förbättra sysselsättningsbetingelserna för företagen och kommunerna i förvaltningsförsöksområdet och underlätta etableringen av nya företag i området. Detta har i någon mån bedömts öka antalet arbetsplatser och förbättra sysselsättningsgraden. Invånarnas möjligheter att permanent bosätta sig i sin hemtrakt förbättras, vilket dämpar bortflyttningen från kommunerna i förvaltningsförsöksområdet. Ökningen av utbudet av arbetsplatser uppmuntrar även till återflytning.

Om målen uppnås minskar propositionen de regionala skillnaderna. Propositionen förbättrar även områdets konkurrenskraft i relation till det övriga landet och grannländerna Sverige och Norge, där en regional gradering av socialskyddsavgifterna redan är i bruk.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Statsminister Paavo Lipponens andra regering beslutade i sin aftonskola den 25 september 2002 i samband med behandlingen av lagförslaget om ett förvaltningsförsök i Kajaland om andra stödåtgärder inom förvaltningsförsöksområdet. En av dessa åtgärder var att sänka arbetsgivares socialskyddsavgift i Kajaland. Statsminister Matti Vanhanens regering har i sitt regeringsprogram, i sitt strategidokument och vid beslutandet om de riksomfattande målen för den regionala utvecklingen förbundit sig till att genomföra dessa stödåtgärder.

Behövlig lagstiftning har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och Kajalands arbetskrafts- och näringscentral.

4.2. Utlåtanden

Utlåtanden om propositionen har erhållits från justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt Kajalands arbetskrafts- och näringscentral. Till finansministeriets utlåtande hänförde sig ett utlåtande från skatteförvaltningen och till social- och hälsovårdsministeriets utlåtande anknöt sig utlåtanden från arbetsmarknadsorganisationerna och Folkpensionsanstalten.

I utlåtandena kritiserades vissa tekniska brister i utkastet till propositionen och avgiftsbefrielseperioden. Vidare önskades erfarenheter från det tidigare försöket med avgiftsbefrielse innan nya beslut fattas. Kajalands arbetskrafts- och näringscentral ansåg förslaget vara en god åtgärd med tanke på sysselsättningen och näringspolitiken i Kajaland.

Tekniska ändringar gjordes i lagförslaget och avgiftsbefrielsens giltighetstid förkortades med anledning av utlåtandena.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den. Till propositionen hänför sig även regeringens proposition med förslag

till lag om ändring och temporär ändring av lagen om storleken av den försäkrades sjukförsäkringspremie, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift, som avlåts särskilt.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009

1 §. I paragrafen bestäms om det undantag från lagen (366/1963) och förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift (940/1978) som behövs för att befrielsen skall kunna genomföras. Enligt bestämmelsen får en privat arbetsgivare, en kommunal arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (1185/2002) under de förutsättningar som anges i denna lag under en femårig försöksperiod befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift utan hinder av vad som bestäms om skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift och vad som bestäms om avgiftens storlek i förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Med privat arbetsgivare avses utöver arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet även hushållsarbetsgivare. Bestämmelser om det geografiska tillämpningsområdet ingår i 3 §.

2 §. I paragrafen bestäms om syftet med befrielsen. Enligt bestämmelsen är syftet med avgiftsbefrielse att stöda sysselsättningen och arbetsgivarnas sysselsättningsbetingelser i förvaltningsförsöksområdet.

Kommunerna i förvaltningsförsöksområdet är drabbade av arbetslöshet och utflyttningsöverskott. Geografiska faktorer, klimatförhållanden, långa transportsträckor, perifert läge och glesbebyggelse ökar företagens kostnader jämfört med det övriga Finland och försämrar därmed sysselsättningsbetingelserna. Slopandet av socialskyddsavgiften har bedömts förbättra sysselsättningsbetingelserna och underlätta etableringen av nya företag i området. Detta har bedömts öka antalet arbetsplatser och förbättra sysselsättningsgraden. Genom detta förbättras invånarnas möjligheter att bosätta sig permanent i sin hemtrakt, vilket i sin tur dämpar utflyttningen och eventuellt också uppmuntrar till återflyttning. Detta stärker kommunernas ekonomi och befolkningsunderlag samt om-

rådets konkurrenskraft.

3 §. I paragrafen bestäms om befrielsens geografiska tillämpningsområde. Avgiftsbefrielsen genomförs i städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki.

Enligt förslaget tillämpas lagen på en sådan privat arbetsgivare, kommunal arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som har ett i 13 a § i inkomstskattelagen avsett fast driftställe i någon av kommunerna i förvaltningsförsöksområdet. Enligt 2 mom. gäller avgiftsbefrielsen endast de socialskyddsavgifter som fastställs på basis av löner som betalats till de anställda vid det fasta driftstället. Även om det är fråga om en sådan anställd vid ett driftställe i förvaltningsförsöksområdet som utför t.ex. försäljnings- eller installationsarbete utanför förvaltningsförsöksområdet, är arbetsgivaren befriad från socialskyddsavgiften. Däremot om arbetsgivaren har driftstället även utanför förvaltningsförsöksområdet, får arbetsgivaren inte befrielse från de socialskyddsavgifter som betalats på basis av löner till de anställda vid dem, utan de skall betalas i enlighet med lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. När en arbetstagare har sin ordinarie arbetsplats inom förvaltningsförsöksområdet, omfattas lön för en arbetsresa som företagits till ett särskilt arbetsställe utanför förvaltningsförsöksområdet av avgiftsbefrielsen. Om arbetstagaren har en sådan sekundär arbetsplats som avses i 71 § i inkomstskattelagen inom förvaltningsförsöksområdet eller utanför området, omfattas endast det arbete som utförts inom förvaltningsförsöksområdet av avgiftsbefrielsen.

Hushållsarbetsgivare har rätt till avgiftsbefrielse om arbetet utförs inom förvaltningsförsöksområdet. Avgiftsbefrielsen gäller t.ex. arbete som utförs i hushållsarbetsgivarens bostad eller fritidsbostad, om den är belägen inom förvaltningsförsöksområdet. Motsvarande princip iaktogs tidigare i fråga om hushållsavdraget, då rätten till avdrag var regionalt begränsad.

4 §. Paragrafen hänför sig till EG-regleringen av de minimis-stöd, i enlighet

med vilken slopandet avses bli genomfört. De minimis-stöd behandlas i kommissionens förordning (EG) nr 69/2001, som behandlas ovan i avsnitt 1.2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning. Begränsningarna i de minimis-regleringen gäller endast arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet, till vilka även statens affärsverk räknas. Allmänt taget kan man konstatera att statliga stödåtgärder enligt artikel 87 i EG-fördraget gäller alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av juridisk ställning.

I 1 mom. konstateras att sådant stöd som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet får i form av avgiftsbefrielse är de minimis-stöd. Enligt artikel 3 i kommissionens förordning skall medlemsstaten då den beviljar stödet informera företaget om att stödet är ett de minimis-stöd. Eftersom beslut om beviljande av stöd inte fattas vid avgiftsbefrielse enligt förslaget, är det skäl att konstatera stödets natur i själva lagen, även om avsikten är att företagen också i övrigt skall informeras om saken.

I 1 mom. ingår även en informativ bestämmelse om stödets maximibelopp. Enligt artikel 2 i kommissionens förordning får totalbeloppet av de minimis-stöd som beviljas ett och samma företag inte överskrida 100 000 euro under en tre års period. Detta maximibelopp tillämpas oberoende av stödets form och mål. I totalbeloppet räknas in alla olika de minimis-stöd som företaget får.

Begränsningen i fråga om stödets belopp gäller också kommunala arbetsgivare. I det avsnitt i regeringsprogrammet som gäller kommunpolitiken konstateras att offentliga och privata arbetsgivare behandlas jämlikt bl.a. i beslut som gäller socialskyddsavgifter.

I Finland tillämpas i företagets offentliga finansiering i huvudsak stödprogram som kommissionen godkänner på basis av artikel 88. Det har bara funnits några egentliga system enligt de minimis-förordningen. Landskapsutvecklingspengarna, som administreras av inrikesministeriet, betraktas som de minimis-stöd om stödtagaren kan bedömas vara ett företag. Inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde har de minimis-stöd beviljats i samband med vissa lån från Finnvera Abp (s.k. lån för småföretagare

och kvinnoföretagare). Även sådana utvecklingsstöd som godkänns av kommissionen och administreras av arbetskrafts- och näringscentralernas företagsavdelningar samt företagarutbildning beviljas i praktiken som de minimis-stöd.

Kommunerna har under EU-medlemskapet gjort endast några anmälningar om stöd enligt artikel 88.3 till kommissionen. Därav följer att all annan finansiering som beviljas av kommunerna har varit de minimis-stöd i den mening som avses i artikel 87.1, vilket skall beaktas när det maximistödbelopp på 100 000 euro som hör till regeln beräknas. T.ex. om kommunen hyr ut en lokal till ett lägre pris än marknadspriset skall detta beaktas som de minimis-stöd, om inget separat godkännande för stödet genom kommunens försorg har sökts hos EG-kommissionen.

Aven om den myndighet som beviljar stödet skall informera företaget om att stödet är ett de minimis-stöd, vet företaget inte nödvändigtvis vilka alla stöd som omfattas av de minimis-regleringen. På grund av detta och för att maximibeloppet på 100 000 euro inte skall överskridas och man med anledning av detta inte skall bli tvungen att debitera socialskyddsavgiften i efterhand, föreslås i 2 mom. en bestämmelse om ett årligt maximibelopp för avgiftsbefrielse som är mindre än det kalkylerade maximibeloppet per år för de minimis-stödet (33 333 euro). Enligt förslaget får beloppet av avgiftsbefrielseavdrag som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet med stöd av denna lag gör inte överskrida 30 000 euro för ett och samma lönebetalningsår. Avgörande är således när lönen har betalats och inte när socialskyddsavgiften betalats. Den föreslagna marginalen är enligt uppskattning tillräckligt stor för sitt syfte.

5 §. Även denna paragraf hänför sig till ovan nämnda förordning av kommissionen gällande de minimis-stöd (EG) nr 69/2001. I paragrafen definieras vilka arbetsgivare som inte omfattas av avgiftsbefrielse. Utgångspunkten är att de sektorer som definieras i Statistikcentralens näringsgrensindelning omfattas av lagens tillämpningsområde, om inte någon sektor eller en del av den har ställts utanför tillämpningsområdet.

Transport undantas i 1 punkten från av-

giftsbefrielse. Till transportsektorn anses höra företag som i huvudsak idkar gods- eller persontrafik med tillhörande tjänster, inklusive taxichaufförer. Ett företag i resebranschen som bedriver transportservice i anslutning till resebranschen omfattas dock av avgiftsbefrielsen.

I Statistikcentralens näringsgrensindelning klassificeras t.ex. Luftfartsverket in i verksamhet relaterad till transporter. Den bedriver varken gods- eller persontrafik utan producerar bl.a. flygfälts- och flygtrafiktjänster och bedriver annan affärsverksamhet som anknyter till verksamhetsområdet samt sörjer bl.a. för flygsäkerheten och utvecklandet och övervakningen av luftfarten. I enlighet med detta omfattas Luftfartsverket och annan verksamhet relaterad till transporter av avgiftsbefrielse.

På basis av bilaga I i EG-fördraget måste fiske, vattenbruk och vissa jordbruksprodukter uteslutas från avgiftsbefrielsen. Detta berörs i 2 punkten. Till sådant vattenbruk som avses i förordningen hör t.ex. fiskodling. Till sådant fiske som avses i förordningen räknas fiskerinäringen. Däremot omfattas fiske som turismprodukt av avgiftsbefrielse.

Företag som förädlar sådana jordbruksprodukter som avses i bilaga I till EG-fördraget är företag som bedriver sortering, packning, förvaring, förädling eller annan behandling av de jordbruksprodukter som avses i bilagan och produkten efter detta fortfarande är en jordbruksprodukt. Sådana företag är t.ex. företag som bedriver köttförädling (t.ex. svin-, nötkötts- och renköttprodukter), bärförädling (sylt och saft) samt förädling av grönsaker och vegetabilier (t.ex. vidareförädling av potatis såsom skalning och kokning). De produkter som avses i bilagan till EG-fördraget specificeras i tulltarifförteckningen.

I bilaga I till EG-fördraget finns också en grupp där bl.a. levande växter och alster av blomsterodling nämns. Vad uttrycket i bilagan och hänvisningar till uttrycket i olika sammanhang i andra EG-rättsakter innebär för skogsbruket, skogsindustrin och annan verksamhet som förädlar fällt virke är en tolkningsfråga. Befrielse kan åtminstone beviljas för funktioner som hänför sig till "fäll-da träd". Som sådana funktioner kan t.ex. betraktas funktioner i anslutning till trädfäll-

ning, råvirkeshandel, sågning och flishuggning. Funktioner som ansluter sig till "levande växter" och som därmed inte omfattas av avgiftsbefrielse är t.ex. sammanslutningar och företag som utför skogsvårdsarbeten.

På basis av Världshälsoorganisationens (WTO) avtal om subventioner och utjämningsåtgärder (EGT L 336, 23.12.1994) har även stöd för verksamhet i anslutning till export, dvs. ett stöd som hänför sig direkt till exportvolymen, inrättandet av ett distributionsnät och verksamheten i nätet eller löpande kostnader i anslutning till annan exportverksamhet samt ett stöd genom vilket inhemska produkter gynnas framom importprodukter ställts utanför de minimi-bestämmelsens tillämpningsområde i kommissionens förordning. Det stöd som avses i denna lag, dvs. befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift, uppfyller dock inte kriteriet för exportstöd, eftersom stödet beviljas för en sänkning av ett företags löpande omkostnader och inte för främjande av företagets export eller produktion av vissa inhemska produkter som motsvarar importprodukter.

6 §. I paragrafen bestäms om anmälan om inledande av avgiftsbefrielsen. Enligt förslaget skall arbetsgivaren för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av befrielsen till skatteverket.

Syftet med anmälan om inledande av befrielsen är att registrera de arbetsgivare som omfattas av avgiftsbefrielse. Uppgifterna i anmälan om inledande av försöket gynnar även uppföljningen av effekterna. Sålunda föreslås att i anmälan skall ingå uppgifter om arbetsgivarens verksamhetsområde, hemort, fasta driftställe i en kommun inom förvaltningsförsöksområdet och antalet anställda vid driftstället, beloppet av de löner och den lönebaserade socialskyddsavgift för arbetsgivare som under det kalenderår som föregår anmälan har betalats vid det aktuella driftstället, de minimi-stöd som beviljats och betalats till arbetsgivaren under tre år före anmälan samt andra behövliga uppgifter som Skattestyrelsen fastställer.

Vid anmälan om inledande av befrielsen används samma blanketter som nu används i de kommuner som omfattas av försöket.

Enligt 2 mom. är arbetsgivaren skyldig att

omedelbart informera skatteverket, om andra uppgifter i anmälan om inledande av befrielsen än uppgifterna om antalet anställda eller beloppet av löner och socialskyddsavgiften förändras under avgiftsbefrielseperioden. Såvida är arbetsgivaren t.ex. skyldig att uppgöra om det sker förändringar i företagets huvudsakliga verksamhetsområde, hemort, fasta driftställe eller de minimis-stöd. Om arbetsgivaren med anledning av den aktuella ändringen är berättigad till ett större avdrag än tidigare, gör skatteförvaltningen på basis av anmälan motsvarande justering i sina uppföljningssystem. Om en ändring innebär att det inte längre finns förutsättningar för avgiftsbefrielse eller att det finns förutsättningar endast för partiell avgiftsbefrielse, är arbetsgivaren på basis av 3 mom. skyldig att på eget initiativ betala socialskyddsavgiften antingen helt eller delvis.

Bestämmelsen i 3 mom. gäller arbetsgivarens ansvar för att de uppgifter han lämnat är riktiga. Arbetsgivaren är när de förutsättningar som berättigar till befrielse upphör att existera skyldig att betala arbetsgivarens socialskyddsavgift enligt vad som bestäms i lagen om arbetsgivarens socialskyddsavgift. Bestämmelsen har en beröringspunkt med den nedan föreslagna 11 §, enligt vilken skatteverket kan bestämma att en socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald skall betalas.

7 §. I 1 mom. bestäms om behörigt skatteverk. Enligt bestämmelsen är skatteverket på arbetsgivarens hemort behörigt skatteverk.

I 2 mom. bestäms om de aktuella arbetskrafts- och näringscentralernas hjälp i frågor som gäller tillämpningen av de minimis-regeln samt informerandet. Enligt förslaget lämnar Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral på begäran till Skattestyrelsen och det behöriga skatteverket uppgifter om grunderna för tillämpningen av 4 och 5 § samt bistår vid informerandet om avgiftsbefrielse till de företag och hushållsarbetsgivare som omfattas av avgiftsbefrielse. Arbetskrafts- och näringscentralerna har specialkunskaper om företagsstöd och tillämpningen av de minimis-regeln och känner till företagsbeståndet i området. Det kan konstateras att nämnda bestämmelse inte berättigar till erhållande av sekretessbelagda uppgifter på

enhetsnivå, utan om detta bestäms nedan i den föreslagna 12 §.

8 §. Paragrafen gäller inledandet av avgiftsbefrielseförfarandet. Enligt förslaget får arbetsgivaren på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften för den lönebetalningsmånad under vilken en sådan anmälan om inledande av försöket som avses i 6 § har lämnats till skatteverket. Något separat beslut om beviljande eller godkännande eller förkastande fattas inte. Syftet är att undvika onödig byråkrati samt att så långt som möjligt inleda och genomföra avgiftsbefrielsen i form av ett massförfarande, vilket är det normala för socialskyddsavgiften även annars.

Arbetsgivaren kan ansöka om ett sådant förhandsavgörande som avses i 8 § i lagen om arbetsgivarens socialskyddsavgift. Enligt sagda 8 § tillämpas beträffande förhandsavgöranden och besvär som anförts däröver motsvarande bestämmelser i lagen om förskottsuppbörd.

Om det av anmälan om inledande av befrielsen eller på annat sätt, t.ex. av uppgifterna från arbetskrafts- och näringscentralen framgår att avgiftsbefrielseavdraget tillämpas på felaktiga grunder, driver skatteverket in det bristande socialskyddsavgiftsbeloppet enligt vad som bestäms i 10 § i lagen om arbetsgivarens socialskyddsavgift. Arbetsgivaren har rätt att överklaga debiteringsbeslutet.

Arbetsgivaren kan göra en anmälan om inledande av befrielsen redan innan avgiftsbefrielsen börjar vid ingången av januari 2005. I anslutning till detta föreslås bli bestämt att avgiftsbefrielsen tidigast dock gäller arbetsgivarens socialskyddsavgift som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2005. Enligt 2 mom. kan skatteverket av särskilda skäl bestämma att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av befrielsen lämnades. Försumelse av anmälan om inledande av befrielsen eller försenad inlämning av anmälan är inte en sådan särskild anledning att tidigarelägga ikraftträdandet som avses i denna paragraf. Ett sådant särskilt skäl som avses i bestämmelsen kan t.ex. vara att förhandsavgörandet dröjer, eller att en hushållsarbetsgivare inte har kunnat förutse att beloppet av de löner som han under ett år betalar till en och sam-

ma arbetstagare överskrider 1 500 euro, varvid arbetsgivares socialskyddsavgift i annat fall måste betalas. Om tidpunkten för avgiftsbefrielse tidigare läggs skall arbetsgivaren uppfylla ovan föreslagna förutsättningar redan från den aktuella tidigare tidpunkten.

Om arbetsgivarens rätt att återfå en socialskyddsavgift som betalats till ett för stort belopp eller utan grund bestäms i 13 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Arbetsgivaren kan dra av beloppet från en socialskyddsavgift som betalas senare eller ansöka om återbetalning av beloppet i enlighet med vad som bestäms i förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Skatteverket kan även å tjänstens vägnar återbetala ett belopp som betalats till ett för stort belopp eller utan grund. Socialskyddsavgiften återbetalas för försöksperioden i allmänhet därför att socialskyddsavgiften har betalats i misstag eller skatteverket genom sitt beslut har tidigare lagt tidpunkten för när betalningsbefrielsen införs. Arbetsgivaren har rätt att från skatteverket återfå den socialskyddsavgift som han har betalat för den del av lönen som motsvarar dagenningen i enlighet med 13 § 2 mom. i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift då socialskyddsavgift betalats till skatteverket på lönen.

9 §. Med stöd av 6 § 2 mom. är arbetsgivaren skyldig att uppges om det sker förändringar i förutsättningarna att delta i avgiftsbefrielsen, och arbetsgivaren enligt 3 mom., ifall förutsättningarna för befrielse upphör att existera, är skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift så som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Om arbetsgivaren utan grund låter bli att betala socialskyddsavgiften eller gör ett för stort avdrag, har skatteverket med stöd av den föreslagna 9 § rätt att driva in socialskyddsavgiften i efterhand.

På indrivning av arbetsgivares socialskyddsavgift i efterhand hos arbetsgivaren och på avgiftstillägg tillämpas enligt förslaget bestämmelserna i 10 och 11 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, om arbetsgivaren inte enligt denna lag har rätt till avgiftsbefrielse eller till en del av den. Enligt 10 § i nämnda lag är arbetsgivaren inför staten ansvarig för en socialskyddsavgift som han är skyldig att betala. Om arbetsgivaren

helt eller delvis har låtit bli att betala socialskyddsavgiften, tillämpas vad som i lagen om förskottsuppbörd bestäms om rättelse och indrivning av försummad förskottsinnehållning på rättelsen av felet och indrivningen av det bristande beloppet hos arbetsgivaren. Om socialskyddsavgiften helt har lämnats obetald eller har betalats efter utsatt betalningsdag, debiteras ett skattetillägg på den enligt vad som bestäms i lagen om skattetillägg och dröjsmålsränta (1556/1995). Om bedömning och höjning av beloppet av en försummad socialskyddsavgift gäller i tillämpliga delar vad som i fråga om förskottsinnehållning bestäms om ansvar vid betalning. Enligt 11 § i nämnda lag skall en i 10 § avsedd debitering verkställas inom sex år från utgången av det år under vilket skyldigheten att betala avgiften har uppkommit.

10 §. I paragrafen bestäms om arbetsgivarens anmälningsskyldighet. Enligt 1 mom. skall de arbetsgivare som är med i avgiftsbefrielsen på den årsdeklarationsblankett de lämnar in i januari för skatteverket även uppges det sammanlagda beloppet av de avgiftsbefrielseavdrag som gjorts året innan. Skattestyrelsen kan på årsdeklarationsblanketten begära även andra uppgifter som behövs för bedömningen av resultaten av försöket hos de arbetsgivare som omfattas av avgiftsbefrielse. I syfte att bedöma sysselsättningsverkningsarna kommer man t.ex. att behöva information om antalet anställda hos arbetsgivaren. Anmälningsskyldigheten gäller alla arbetsgivare som omfattas av avgiftsbefrielse.

En tillfällig arbetsgivare lämnar för närvarande i årsdeklarationen sådana uppgifter om alla löntagare där socialskyddsavgiftens belopp inte framgår. I fortsättningen skall arbetsgivaren i samband med årsdeklarationen lämna uppgifter om avgiftsbefrielseavdraget på en blankett som skattestyrelsen fastställt.

Arbetsgivare som regelbundet betalar löner och som månatligen lämnar in en sådan övervakningsdeklaration som avses i 32 § i lagen om förskottsuppbörd över de förskottsinnehållningar och socialskyddsavgifter de betalat på basis av föregående månads utbetalda löner antecknar beloppet av avgiftsbefrielseavdraget även i övervakningsdeklarationen. Om detta bestäms i 2 mom.

11 §. Enligt den föreslagna paragrafen skall det lönebelopp som berättigar till avgiftsbefrielse kunna konstateras för varje enskild löntagare i lönebokföringen. Övervakningen av avgiftsbefrielseförandet sker i huvudsak i efterhand. Eftersom arbetsgivarna har ekonomiskt intresse av att komma i åtnjutande av befrielseförandet, kan detta leda till situationer där befrielseförandet utnyttjas utan grund. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att grunderna för befrielsen skall kunna kontrolleras i efterhand. Skattestyrelsen utfärdar närmare bestämmelser om ordnandet av lönebokföringen.

Dessutom föreslås att lönebokföringen till ovan nämnda delar skall bevaras 10 år från den dag då avgiftsbefrielsen trädde i kraft för arbetsgivaren i enlighet med 8 §. Enligt artikel 3.3 i kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 gällande de minimis-stöd skall uppgifter om stöd av mindre betydelse bevaras under tio år från den dag då stödet beviljades. I artikeln ingår en skyldighet för medlemsstaterna att på skriftlig begäran från kommissionen lämna denna alla upplysningar den anser sig behöva för att bedöma huruvida villkoren i förordningen följts, särskilt vad gäller det totala beloppet av stöd som ett enskilt företag har mottagit. Eftersom en del av materialet i anslutning till lönebokföring enligt 36 § i lagen om förskottsuppbörd omfattas av en förvaringstid på sex år, är det nödvändigt att förskriva en särskild tio års förvaringstid i anslutning till detta försök.

12 §. Enligt förslaget tillämpas på betalningsbefrielse enligt denna lag vad som bestäms om skattegranskning och skyldighet att lämna upplysningar i 37 § i lagen om förskottsuppbörd.

Med stöd av 37 § i lagen om förskottsuppbörd gäller bestämmelserna om skattegranskning och skyldighet att lämna uppgifter enligt lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) även förskottsuppbördsförandet. T.ex. i 23 § i lagen om beskattningsförfarande bestäms om skattestyrelsens och skatteverkets rätt att granska handlingar samt om vite som skattestyrelsen kan förelägga. Dessutom skall den som enligt 37 § i lagen om förskottsuppbörd gör en betalning på vilken förskottsinnehållning skall verkställas i Finland för granskning visa sin bokföring el-

ler sina anteckningar samt allt det material, alla de tillbehör och all den egendom som kan behövas vid verkställandet av skattegranskningen, såsom det material som en betalningsmottagare har lämnat in till honom och som gäller förskottsinnehållningen. Också mottagaren av en betalning på vilken förskottsinnehållning skall verkställas är skyldig att på uppmaning för granskning visa material som gäller förskottsinnehållningen. Vad som föreskrivs om den som gör en betalning på vilken förskottsinnehållning skall verkställas gäller var och en som har ovan nämnt material i sin besittning. I lagen och förordningen om beskattningsförfarande (763/1998) bestäms om innehållet i och omfattningen av skyldigheten att lämna uppgifter och visa upp material samt om det förfarande som skall iakttagas vid granskningen.

13 §. I paragrafen bestäms om skatteverkets och Skattestyrelsens rätt att på begäran få uppgifter från andra myndigheter samt om vidareöverlåtelse av uppgifter till andra myndigheter. I 1 mom. bestäms om rätten att få uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra inskränkningar i tillgången till information. Skatteverket och Skattestyrelsen har rätt att från andra myndigheter få uppgifter om arbetsgivarens hemort, driftställets läge och verksamhetsområde, de minimis-stöd som har beviljats och betalats till arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet samt om andra uppgifter som är nödvändiga för utredandet av förutsättningarna för avgiftsbefrielse. De andra myndigheter som avses i bestämmelsen överlåter uppgifter endast på begäran. Skatteverket och Skattestyrelsen får uppgifterna avgiftsfritt. I praktiken kommer de viktigaste myndigheterna som lämnar ut uppgifter att vara arbeidskrafts- och näringscentraler, som kan ge uppgifter om de minimis-stöd, samt Statistikcentralen i fråga om näringsgrensuppgifter. Myndigheter som lämnar ut uppgifter kan också vara andra statliga och kommunala myndigheter samt förbund på landskapsnivå.

I 2 mom. bestäms om vidareöverlåtelse av uppgifter som skatteverket och Skattestyrelsen fått med stöd av denna lag. Uppgifter kan överlåtas i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om offentlighet och sekretess i frå-

ga om beskattningsuppgifter (1346/1999). Dessutom föreslås att uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelser och andra inskränkningar i tillgången till information kan överlåtas till inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, andra myndigheter som beviljar de minimis-stöd samt Europeiska unionens behöriga institution. Uppgifterna lämnas ut på begäran. Enligt 1 punkten kan uppgifter som behövs vid utvärderingen och uppföljningen av avgiftsbefrielsen lämnas till inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet. Sådana uppgifter är uppgifter om dem som får avgiftsbefrielse samt avgiftsbefrielsens belopp. Vid bedömningen av resultaten av avgiftsbefrielsen behövs dessutom uppgifter t.ex. om antalet anställda hos arbetsgivare som fått avgiftsbefrielse.

Folkpensions- och sjukförsäkringsutgifter finansieras förutom med arbetsgivares socialskyddsavgift även bl.a. med statliga medel. Social- och hälsovårdsministeriet anvisar Folkpensionsanstalten den aktuella statliga medfinansieringen. Storleken på denna medfinansiering påverkas även av förändringar i avkastningen av arbetsgivares socialskyddsavgift. Därför behöver social- och hälsovårdsministeriet årligen även uppgifter om avgiftsbefrielsernas belopp för bedömningen av anslagsbehovet. Även om detta bestäms i 1 punkten.

I 2 punkten bestäms om skatteverkets och Skattestyrelsens rätt att till andra myndigheter som beviljar de minimis-stöd lämna uppgifter om de minimis-stöd som arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet har fått. Sådana andra stödmyndigheter är bl.a. arbetskrafts- och näringscentralerna, kommunerna och förbunden på landskapsnivå. Uppgifter kan lämnas förutom om de minimis-stöd som skatteverket beviljar även om andra stöd som arbetsgivaren uppger.

I 3 punkten bestäms om skatteverkets och Skattestyrelsens rätt att lämna ut uppgifter till Europeiska unionens behöriga institution eller något annat organ. Den föreslagna bestämmelsen är en rättsgrund för utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter i alla sådana situationer där Europeiska gemenskapens lagstiftning eller en skyldighet i anslutning till medlemskapet i Europeiska unionen förutsätter det. I gemenskapslagstiftningen finns fle-

ra bestämmelser som förutsätter att uppgifter lämnas ut t.ex. för övervakning av Europeiska gemenskapens lagstiftning om statliga stöd. Europeiska gemenskapens övervakning av de minimis-stöd är närmast systemövervakning, men även den kan t.ex. omfatta uppgifter om enskilda företag. Därmed är det nödvändigt att föreskriva om behörigheten att lämna ut uppgifter.

Enligt 3 mom. överlåter skatteverket och Skattestyrelsen avgiftsfritt de uppgifter som avses i 2 mom. 1—3 punkten.

14 §. I paragrafen bestäms om ändringssökande i ett beslut som skatteverket fattar med stöd av denna lag. Det är ändamålsenligt att ändringssökandet ordnas på samma sätt som i fråga om skatteverkets andra beslut om socialskyddsavgiften. Därför föreslås bli bestämt att ändring i ett beslut som skatteverket fattar med stöd av denna lag får sökas så som anges i 17 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

Nöjer sig den som saken gäller eller skatteombudet inte med ett beslut, får han söka ändring i det hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den betalningsskyldiges hemkommun är belägen. Innan besvär anförs skall rättelse i beslutet yrkas i enlighet med 48 § i lagen om förskottsuppbörd. Rättsyrkande skall göras senast inom fem år från ingången av det kalenderår som följer på det år under vilket beslutet fattades eller saken avgjordes. Besvären skall tillställas skatteverket eller förvaltningsdomstolen inom den tid som anges i 50 § i lagen om förskottsuppbörd. Besvärstiden skall dock alltid vara minst 60 dagar från delfåendet av rättelsebeslutet. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Ett beslut är verkställbart oberoende av att besvär har anförts över det.

15 §. Bestämmelsen är till karaktären informativ. Enligt den kan Skattestyrelsen vid behov utfärda närmare anvisningar om grunderna för avgiftsbefrielse, förfarande och övervakning. Anvisningar kan ges till skatteverken t.ex. i frågor som gäller tolkningen av grunderna för avgiftsbefrielse och till arbetsgivarna t.ex. om den anmälningsskyldighet som hänför sig till anmälan om inledande av

försöket och årsdeklarationen.

16 §. I paragrafen föreslås en allmän hänvisning till lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, som i relation till den lag som nu föreslås tillämpas som en kompletterande lag på försöket med avgiftsbefrielse. T.ex. 8 § som gäller ansökan om förhandsavgörande tillämpas på denna grund.

17 §. I paragrafen bestäms om lagens ikraftträdande och förläggningen av avgiftsbefrielsen. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005 och vara i kraft fram till den 31 december 2009. Enligt 2 mom. tillämpas denna lag på arbetsgivares socialskyddsavgifter som skall betalas på basis av de löner som skall betalas 2005—2009. Med beaktande av att socialskyddsavgiften i enlighet med 12 § i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) betalas i kalendermånaden efter den månad då lönerna betalades, föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om att avgiftsbefrielsen första gången gäller socialskyddsavgifter som betalas i februari 2005 på basis av löner som betalats i januari 2005 och sista gången socialskyddsavgifter som betalas i januari 2010 på basis av löner som betalats i december 2009.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får enligt 3 mom. vidtas innan lagen träder i kraft. Sådana åtgärder är t.ex. information till företag, kommunala arbetsgivare, statens affärsverk och hushåll samt åtgärder som behövs inom förvaltningen, t.ex. personalhandledning och anpassning av adb-system.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2005. Lagen tillämpas på arbetsgivares socialskyddsavgift som betalas på basis av löner som skall betalas 2005—2009 så att befrielse ges första gången i februari 2005 på basis av löner som betalas ut i januari 2005. Sista gången ges befrielse i januari 2010 på basis av löner som betalas ut i december 2009.

3. Lagstiftningsordning

Genom den föreslagna lagen befrias största delen av arbetsgivarna inom förvaltningsförsöksområdet från skyldigheten att betala so-

cialskyddsavgift under tre år. Avsikten är att den förlust som avgiftsbefrielsen medför täcks genom att arbetsgivares socialskyddsavgift höjs 0,008 procentenheter.

Enligt 6 § i grundlagen förutsätter likställhetsregleringen i princip lika behandling bl.a. oberoende av boningsort. Enbart ett geografiskt kriterium kan inte anses vara ett godtagbart skäl enligt 6 § 2 mom. grundlagen för särbehandling i systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna, i vilket även rätten att röra sig fritt och friheten att välja bostadsort ingår.

Grundlagsutskottet har dock ansett att försökslagstiftning som leder till vissa olikheter i sig kan godkännas med avseende på jämlikheten när det t.ex. gäller stödande av hushållsarbete (GrUU 19/1997 rd), överföring av utkomststödsuppgifter (GrUU 2/1994 rd) och hälsocentralavgiften (GrUU 3/1991 rd). Utskottet har då betonat att likställhetsprincipen inte leder till snäva gränser för lagstiftarens prövning då den reglering som den aktuella samhällsutvecklingen kräver eftersträvas och att försöket åtminstone inom vissa gränser kan utgöra en godtagbar grund med stöd av vilken man kan pruta på likställhetsprincipen i regionalt avseende.

Målet med propositionen är att stöda näringsverksamheten och den kommunala ekonomin inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde. Förvaltningsförsöksområdet har klart avgränsats i lagstiftningen.

I Kajanaland har arbetslösheten redan länge varit högre än i resten av landet. Företagens verksamhetsbetingelser är sämre än normalt bl.a. på grund av avstånden. En höjning av den allmänna utbildningsnivån hos invånarna i landskapet fördröjs av bortflyttningen av de utbildade. Befolkningsminskningen äventyrar också de offentliga tjänsterna inom området genom en finansieringskris. Denna utveckling försämrar också möjligheterna att garantera befolkningens rättigheter enligt 16 och 19 § i grundlagen.

Eftersom Kajanaland ligger klart efter det övriga landet och det tar lång tid att ändra tendenserna när det gäller strukturer och befolkningsändringar är den femåriga avgiftsbefrielsen inte så lång att den skulle vara problematisk med tanke på likställdheten. Utvecklingen i Kajanaland står under sä-

skild uppföljning redan i och med förvaltningsförsöket i Kajanaland. Om genomförandet av försöket med slopad socialskyddsavgift i andra regioner fås uppföljningsinformation, på basis av vilken avgiftsbefrielsen i Kajanaland kan ändras genom beslut av riksdagen. Förvaltningsförsöket i Kajanaland

utvärderas grundligt i sig.

Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Utan hinder av vad som i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963) bestäms om skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift får en privat arbetsgivare, ett statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (1185/2002), en kommun som nämns i 3 § och landskapsförvaltningen enligt lagen om ett förvaltningsförsök i Kajanaland (343/2003) under de förutsättningar som anges i denna lag under fem år befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift (avgiftsbefrielse).

2 §

Syftet med avgiftsbefrielsen är att stöda sysselsättningen och arbetsgivarnas sysselsättningsbetingelser i de kommuner som avses i 3 §.

3 §

Denna lag tillämpas på arbetsgivare enligt 1 § som har ett sådant fast driftsställe som avses i 13 a § i inkomstskattelagen (1535/1992) i någon av följande kommuner: städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki.

Avgiftsbefrielsen gäller endast sådana socialskyddsavgifter för arbetsgivare som fastställs på basis av de löner som betalats till arbetstagarna vid ett fast driftsställe inom förvaltningsförsöksområdet. Hushållsarbetsgivare har rätt till avgiftsbefrielse om arbetet utförs inom förvaltningsförsöksområdet.

4 §

Stöd som arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet med stöd av denna lag får i

form av avgiftsbefrielse är stöd i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd). Det sammanlagda beloppet av stöd som ges i form av avgiftsbefrielse och annat de minimis-stöd som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet eventuellt beviljats får inte under en treårsperiod överskrida 100 000 euro.

Beloppet av avgiftsbefrielseavdrag som en arbetsgivare med stöd av denna lag och lagen om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003-2005 gör för den socialskyddsavgift som fastställs för varje lönebetalningsår får inte överskrida 30 000 euro.

5 §

Rätt till avgiftsbefrielse har dock inte en sådan arbetsgivare vars huvudsakliga verksamhetsområde på basis av omsättning är:

- 1) transport,
- 2) produktion, förädling eller saluföring av de jordbruks-, fiske- och andra produkter som avses i bilaga I till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller
- 3) produktion av stenkol.

6 §

Arbetsgivare skall för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av avgiftsbefrielsen till skatteverket. I anmälan skall lämnas information om arbetsgivarens verksamhetsområde, hemort, fasta driftsställe i en kommun inom förvaltningsförsöksområdet och antalet anställda vid driftstället, beloppet av de löner och den lönebaserade socialskyddsavgift för arbetsgivare som under det

kalenderår som föregår anmälan har betalats vid det aktuella driftstället, de minimis-stöd som beviljats och betalats till arbetsgivaren under tre år före anmälan samt andra behövliga uppgifter som fastställts av Skattestyrelsen.

Arbetsgivaren är skyldig att omedelbart underrätta skatteverket om andra än de uppgifter om antalet anställda samt beloppet av löner och socialskyddsavgifter som ingår i anmälan om inledande av försöket förändras.

Arbetsgivaren svarar för att de uppgifter som lämnas är riktiga. Om de förutsättningar som berättigar till befrielse upphör att existera, är arbetsgivaren skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift så som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

7 §

Behörigt skatteverk är skatteverket på arbetsgivarens hemort.

Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral skall på begäran till Skattestyrelsen och det behöriga skatteverket lämna uppgifter om grunderna för tillämpningen av 4 och 5 § samt bistå vid informerandet om avgiftsbefrielsen till arbetsgivarna.

8 §

Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken den anmälan om inledande av avgiftsbefrielsen som avses i 6 § har lämnats till skatteverket. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2005.

Skatteverket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av avgiftsbefrielsen lämnas, dock så att den tidigast gäller den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2005.

9 §

Om arbetsgivaren inte enligt denna lag har rätt till avgiftsbefrielse eller en del därav, tillämpas på indrivning av arbetsgivares socialskyddsavgift i efterhand hos arbetsgivaren och på avgiftstillägg vad som bestäms i 10,

11 och 14 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

10 §

Arbetsgivaren skall underrätta skatteverket om avgiftsbefrielseavdragens belopp och lämna andra uppgifter som Skattestyrelsen förutsätter på den årsdeklaration som avses i 33 § i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) eller på någon annan anmälan enligt ett av Skattestyrelsen fastställt formulär.

Arbetsgivare som regelbundet betalar löner skall anteckna avgiftsbefrielseavdragens belopp även i den övervakningsdeklaration som avses i 32 § i lagen om förskottsuppbörd.

11 §

I lönebokföringen skall det lönebelopp som berättigar till avgiftsbefrielse kunna konstateras för varje enskild löntagare på det sätt som Skattestyrelsen bestämmer. Lörebokföringen skall till dessa delar förvaras 10 år från det att avgiftsbefrielsen har trätt i kraft för arbetsgivaren i enlighet med 8 §.

12 §

På sådan avgiftsbefrielse som avses i denna lag tillämpas vad som bestäms om skattegranskning och skyldighet att lämna upplysningar i 37 § i lagen om förskottsuppbörd.

13 §

Skatteverket och Skattestyrelsen har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra inskränkningar i tillgången till information på begäran avgiftsfritt från andra myndigheter få uppgifter om arbetsgivarens hemort, driftställets läge och verksamhetsområde samt de minimis-stöd som beviljats och betalats till en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet liksom även andra uppgifter som är nödvändiga för utredandet av förutsättningarna för avgiftsbefrielse.

Utöver vad som bestäms om utlämnande av uppgifter i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) har skatteverket och Skattestyrelsen utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra inskränkningar i tillgången till information rätt att på begäran

1) till inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet lämna uppgifter som behövs vid utvärderingen och uppföljningen av avgiftsbefrielsen samt uppgifter som behövs vid bedömningen av statsandelarna till Folkpensionsanstalten,

2) till andra myndigheter som beviljar de minimis-stöd lämna uppgifter om de minimis-stöd som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet får,

3) till Europeiska unionens behöriga institution eller annat organ lämna uppgifter om avgiftsbefrielse som beviljas i form av de minimis-stöd, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan skyldighet i anslutning till Finlands medlemskap i Europeiska unionen.

Skatteverket och Skattestyrelsen lämnar avgiftsfritt ut de uppgifter som avses i 2 mom. 1—3 punkten.

14 §

I ett beslut som skatteverket fattar med stöd av denna lag får ändring sökas så som anges i 17 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

15 §

Skattestyrelsen får utfärda närmare anvisningar om grunderna för, förfarandet vid och övervakningen av avgiftsbefrielse.

16 §

Utöver vad som bestäms i denna lag iakttas i tillämpliga delar lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

17 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och är i kraft fram till den 31 december 2009.

Denna lag tillämpas på arbetsgivares socialskyddsavgift som fastställs på basis av de löner som betalas 2005—2009. Avgiftsbefrielsen gäller första gången den socialskyddsavgift som fastställs på basis av de utbetalda lönerna i januari 2005 och skall betalas i februari 2005 och sista gången den socialskyddsavgift som fastställs på basis av de utbetalda lönerna i december 2009 och skall betalas i januari 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 14 september 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Region- och kommunminister *Hannes Manninen*